

COVID-19 Etkisinde Su Sektörü

Dursun Yıldız

Hamza Özgüler

İnş.Müh. Su Politikaları Uzmanı

Meteo.ve Hid. Yük.Müh.

Su Politikaları Derneği

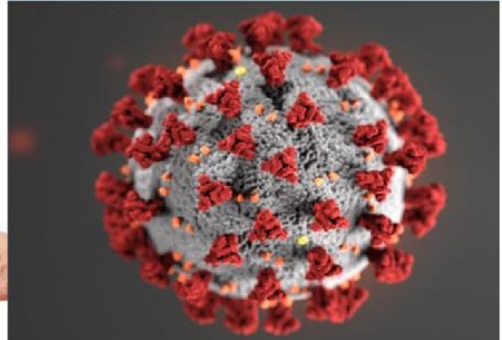
Su Politikaları Derneği

dursunyildiz001@gmail.com

hamza.ozguler@gmail.com

ÖZ

Korona virüs (COVID-19) salgınının etkisinde suyun önemi her zamankinden daha çok konuşulmaya başlanmıştır. Suyun ne kadar önemli bir doğal kaynak olduğu hakkında Dünya genelindeki farkındalık günümüzde en üst seviyeye çıkmıştır. Su ve hijyen şimdi birlikte daha çok anılmaktadır. Salgının etkisinde sanitasyon, uluslararası kamuoyunun ve özellikle Dünya Sağlık Örgütü'nün en önemli gündem maddesi olmuştur. Dünyada su ve sanitasyon hizmetlerini güvenli bir şekilde yöneterek ve iyi hijyen uygulamaları sağlayarak birçok ortak faydanın sağlanması artık günümüzde daha öncelikli bir konu olacaktır. (1)

1.Giriş

COVID-19 salgını dünyada su ile ilgili farkındalığı artırırken bazı kavramların yeniden gündeme gelmesine de imkan tanımıştır.

Bugüne kadar "içme suyu temini" su hizmetlerinin en önemli alanı olarak düşünülürken bunun yanısıra çevre sağlığı (sanitasyon) için kullanma suyu temin etmenin de bir o kadar önemli olduğu görülmüştür.

COVID-19 salgını başladıktan sonra bazı sektörlerde sürekli hizmet almanın önemi daha iyi anlaşıldı. Bunların başında sağlık hizmetleri gelirken hemen arkasından su temini hizmeti ve gıda sektörü yer almıştır. Bu dönemde tüm toplumsal kesimlere (su bedellerini ödeyemediği için abonelikleri kapatılmış olanlar dahil) kesintisiz bir şekilde su hizmetleri verilmiştir. Bu dönemde ülkemizde arıtılmış atıksular konusunda da hassasiyetin arttığı ve arıtılmış atıksu güvenliğinin sağlanması konusunda yeni genelgeler çıkartılarak ileri adımların atıldığı görülmüştür.

Bu salgın sonrasında toplumun daha sağlıklı bir çevrede yaşama konusundaki hassasiyetinde artış olacağı ve su hizmetlerinin artık daha çok “Su Temini ve Çevre Sağlığı (Sanitasyon) Hizmetleri” olarak birlikte ele alınacağı düşünülmektedir.

2.Su ve Sanitasyon Hizmetleri

Dünya Bankası gibi Küresel ve Bölgesel Kalkınma Bankaları, yatırım desteklerinde su teminini tek başına değil, sanitasyon ile birlikte ele almaktadırlar. Salgın sonrasında, bu alandaki yatırımların ve projelerin daha da artması beklenmektedir. Yerel yönetimlerin bünyesindeki su kurumlarına ilgi giderek artacaktır. Halkın bu kurumlardan beklentileri çoğalacaktır. Bu sebepten, bu alanda yerel yönetimlere daha fazla kaynak aktarımına ihtiyaç duyulacaktır.

Ülkemizde bu alanda yerel yönetimlerde hizmet veren Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlüklerinin kurumsal yapısının değişen paradigmaya göre düzenlenmesi gerekecektir.

3. Değişecek Paradigma

Salgın sonrası Su ve Sanitasyon Alanında Türkiye ve Dünyadaki olası değişimler

aşağıda sıralanmıştır:

- Salgın sonrasında çevre, sürdürülebilirlik, doğal kaynakların korunması birinci öncelik olacaktır.
- Küresel ve Bölgesel kalkınma Bankaları ulusal kurumlarının geliştirilmesi için önemli kaynak aktarımı yapmaları beklenmektedir. Dünya Bankası bu amaçla en son Özbekistan'a 239 Milyon USD kredi açmıştır (2)
- Bu tür şoklara hazırlıklı olan, gelişme planları mevcut olan firmalar ayakta kalacak, diğerleri sektörden düşeceklerdir. ABD'de yapılan bir araştırmaya göre, çeşitli ulusal ve küresel riskleri de dikkate alarak İŞ DEVAMLILIK PLANI geliştirmiş olan firmaların oranı % 82'dir. (3) Bu konuda bir araştırmaya rastlanamamış olmakla birlikte bu oranın, Ülkemizde düşük düzeyde kaldığı bilinmektedir.
- Uyarlanabilir Su Yönetimi (Adaptive Water Management) ve Risk Yönetimi kavramları daha çok duyulmaya başlanacaktır. İdareler, su yönetimini yeni koşullara uyarlamak durumundadır. Risk yönetimi, su yönetimi ile bütünleşmiş olacaktır. Toplumun bu tür risklere karşı dayanıklılığının artırılması hususu, Hükümetlerin iddialı olmak istediği alanlardan biri olacaktır. (4)
- Fakir ve az gelişmiş ülkelerdeki çok olumsuz su ve sanitasyon koşulları daha çok öne çıkacak ve Asya ve Afrika Kalkınma Bankalarının bu alandaki yatırımları yoğunlaşacaktır. (5)
- Su hizmetlerinde kriz yönetiminden risk yönetimine geçiş, dolayısıyla "koruma" önceliği önem arz edecektir. Bu şekilde bir paradigma değişikliği yaşanacaktır. (6)
- Su hizmetleri, bu tür salgınlara dayanıklı bir toplum inşa edilmesinde en önemli bir kaynak olarak görülecektir. Su ve sanitasyon yatırımları, salgın sonrası ekonomik gelişmenin belki en önemli motoru olarak değerlendirilecektir. "Water Smart Society" uluslararası su kamuoyunda en çok duyulan kavramlardan biri olacaktır. (6)
- Su ve sanitasyon hizmetlerinin COVID-19 türü çok hızla yayılan salgınlar ile mücadeledeki anahtar rolü daha da pekişecektir. (7)
- Salgına karşı daha dayanıklı olmanın, daha iyi su yönetimine sahip olmakla doğrudan ilişkili olduğu hususundaki farkındalık en üst seviyeye çıkacaktır. (8)
- Salgınların daha hafif atlatılmasında bireylerin bağışıklığının yüksek olmasının önemi ve bunun beslenme ve koruyucu hekimlikle olan ilişkisi anlaşılmıştır. Bu durum tarımsal sulama suyunun kalitesinin artırılması ve bireylerin günde en az 3 litre su tüketimine daha çok önem vermesi sonucunu doğuracaktır.
- Türkiye'de nüfusun %70 'inin su ve sanitasyon hizmetleri 30 Büyükşehir belediyesinin su ve kanalizasyon genel müdürlükleri tarafından sağlanmaktadır. Bu kurumların hizmetlerini daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir şekilde yürütmesi için kurumsal ve teknik altyapıları güçlendirilecek ve dijital teknolojik gelişmelerin bu alanda kullanımı hızla artacaktır.

- DSİ ve SYGM gibi ulusal su kurumları, su kaynaklarının en uygun şekilde değerlendirilmesinde çevre ve doğayla uyumlu projelere öncelik vermektedirler. Bu eğilim daha da hızlanacaktır. (9)
- Türk müşavir ve müteahhitlerin yurtdışında faaliyet gösterdiği alanlardan biri de su sektörüdür. Salgının etkisinde, bu faaliyetler açısından buldukları ülkelere göre şimdi çeşitli ilave riskler ortaya çıkmıştır. Mühendis ve müşavirlerin plan ve projelerinde dikkate almaları gereken belirsizlikler artmıştır. Bu da projelere ilave maliyetlerin eklenmesi anlamına gelmektedir. (10)
- Su ve gıda güvenliği, salgın sonrasında uluslararası toplumu en çok meşgul eden konulardan biri olacaktır. (11)

4.Kaynaklar:

- 1)http://www.suvecevre.com/yayin/928/covid-19-icin-su-sanitasyon-hijyen-ve-atik-yonetimi_26476.html#.XqG0yikzbIU
- 2)<https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/03/12/uzbekistan-water-services-and-institutional-support-project>
- 3)<https://www.awwa.org/Portals/0/AWWA/Communications/AWWACOVIDSurveyPublicSummaryFinal.pdf>
- 4)<http://waterpolicygroup.com/index.php/news/>
- 5)<https://waterpeacesecurity.org/info/blog-04-01-2020-coronavirus-pandemic>
- 6)<https://us18.campaign-archive.com/?u=351966085aec46b57d040a430&id=b15623ce02>
- 7)<https://www.afd.fr/en/actualites/covid-19-resources-water-and-sanitation-sector>
- 8)<https://www.wri.org/blog/2020/04/coronavirus-water-scarcity-hand-washing>
- 9)<https://www.ntv.com.tr/turkiye/dsiden-corona-virus-nedeniyle-artan-su-tuketimi-icin-tasarruf-onerileri,7eyzUgsfukak2IX0gNY1-w>
- 10)https://www.tmb.org.tr/arastirma_yayinlar/tmb_bulten_nisan2020.pdf
- 11)<https://iletim.istanbul.edu.tr/index.php/2020/04/21/covid-19-sonrasi-turkiyeyi-bekleyen-su-tehlikesi/>